



Commissie voor de
milieueffectrapportage

Uitbreiding pluimveehouderij Nieuw Weerdinge

**Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport**

20 maart 2009 / rapportnummer 2215-15



1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

De heer K. Th Haan, pluimveehouder en akkerbouwer is voornemens zijn pluimveehouderij uit te breiden en te concentreren op één locatie. In de huidige situatie zijn circa 79.000 vleeskuikens verdeeld over twee locaties. Circa 29.000 vleeskuikens staan in een stal aan het Weerdingerkanaal en 50.000 vleeskuikens in twee stallen aan de Vledder.

In nieuwe situatie zullen:

- de bestaande pluimveehouderijactiviteiten op de locatie aan het Weerdingerkanaal worden beëindigd,
- bij de locatie aan de Vledder tegenover de daar bestaande vleeskuikenstallen twee nieuwe stallen worden gerealiseerd, elk met een capaciteit van 55.000 vleeskuikens,
- Akkerbouwactiviteiten op beide locaties plaatsvinden.

Hiervoor wordt bij het bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Emmen, een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) aangevraagd.

Voor de nieuw te realiseren stallen is een herziening van het bestemmingsplan dan wel een nieuw bestemmingsplan nodig, omdat op het beoogde perceel geen bouwbestemming rust.

Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. Het betreft een gecombineerde plan-MER en besluit-MER.

Mogelijk wordt het initiatief uitgebreid met een derde stal (55.000 vleeskuikens). Daarnaast heeft de initiatiefnemer aangegeven dat het mogelijk gewenst is om in de toekomst het bedrijf uit te breiden met een biogasinstallatie voor landbouwproducten en co-substraten.

Beide activiteiten worden nu niet meegenomen in de aanvraag voor de Wm-vergunning. De initiatiefnemer heeft aangegeven deze activiteiten wel te willen beschouwen in het MER, maar geen onderdeel te laten zijn van het voorgenomen initiatief.

In dit richtlijnenadvies geeft de Commissie aan welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- de toekomstige emissie en depositie van verzurende en vermestende stoffen door het bedrijf in relatie tot de gevolgen daarvan op kwetsbare natuur, zoals Natura 2000-gebieden en de ecologische verbindingzone;
Nb. Het MER zal een gecombineerde plan MER/besluit MER zijn. Indien significant negatieve gevolgen op Natura 2000 niet zijn uit te sluiten, is een passende beoordeling benodigd. Deze moet in het plan-MER zijn opgenomen.
- de extra geur die door het initiatief in het gebied wordt geëmitteerd en de invloed van het bedrijf op de toekomstige geurhinder,
- de fijn stofemissie en de bijdrage ervan aan de fijn stofconcentratie in de directe omgeving van het initiatief.
- De keuze en motivering van positionering van de nieuwe stallen binnen de gronden in eigendom van de initiatiefnemer.

Om deze hoofdpunten goed te kunnen beoordelen is van belang dat het MER bevat:

- een zelfstandig leesbare samenvatting, die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor bestuurlijke besluitvorming;
- voldoende onderbouwend kaartmateriaal, voorzien van een duidelijke schaal en legenda. Op het kaartmateriaal moeten in ieder geval kwetsbare natuurgebieden en geurgevoelige objecten aangegeven zijn. Geef ook helder de afstanden van de gebieden en objecten tot het bedrijf aan;
- een heldere vergelijking van de gepresenteerde alternatieven volgens dezelfde methodiek en detailniveau.

LEESWIJZER

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. Hoofdstuk 2 gaat in op achtergronden van het voornemen. De Commissie doet in hoofdstuk 3 aanbevelingen over de procedurele en beleidsmatige kaders voor dit project. In hoofdstuk 4 zet de Commissie uiteen welke alternatieven en varianten in het MER onderzocht moeten worden. Hoofdstuk 5 behandelt de milieueffecten.

2. ACHTERGRONDEN

2.1 Probleemstelling en doel

De aanleiding en motivatie voor het voornemen staan beschreven in paragraaf 1.1 (voorgenomen initiatief en derde stal) en paragraaf 2.3 (biogasinstallatie) van de startnotitie en concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau pluimveehouderij Nieuw Weerdinge. De Commissie adviseert de separate voornemens en daarbij horende doelen overzichtelijk in de inleiding van het MER aan te geven, omdat in de Startnotitie de betreffende activiteiten verspreid en niet eenvoudig herleidbaar beschreven zijn

Onderbouw in het MER de voorgenomen uitbreiding en in het bijzonder het gewenste aantal dieren op de locatie.

Door het bevoegd gezag zijn aan de initiatiefnemer voor beide huidige locaties separate vergunningen in het kader van de Wet Milieubeheer verleend voor het oprichten en in werking hebben van een intensieve pluimveehouderij annex akkerbouwbedrijf.

De huidige pluimveestal op de locatie aan het Weerdingerkanaal past niet binnen de huidige bestemming “grondgebonden agrarische activiteiten”. De uitbreiding van de pluimveehouderij aan de locatie De Vledder gaat gepaard met het beëindigen van de pluimveeactiviteiten aan het Weerdingerkanaal waardoor voldaan wordt aan de daarop rustende bestemming.

Naast de uitbreiding wordt het bouwen van een opslagloods voor de akkerbouwwerktuigen meegenomen. Hiervoor is een aanvraag voor een bouwvergunning reeds in behandeling genomen.

De activiteiten op de locatie aan het Weerdingerkanaal zullen zich beperken tot akkerbouw gerelateerde activiteiten. De activiteiten op de locatie de Vledder omvatten intensieve veehouderij en akkerbouw gerelateerde activiteiten.

In beginsel wil de het bevoegd gezag beide locaties onder één revisievergunning Wet milieubeheer brengen, omdat sprake zou zijn van één inrichting. De initiatiefnemer en het bevoegd gezag zijn er onderling nog niet uit of dit noodzakelijk, dan wel mogelijk is. Gezien de afstand tussen beide locaties zou sprake kunnen zijn van twee inrichtingen in het kader van de Wet milieubeheer¹. De activiteiten op de locatie aan het Weerdingerkanaal zouden separaat kunnen vallen onder het Besluit landbouw milieubeheer. In dat geval kan de aanvraag voor een vergunning Wet milieubeheer zich beperken tot de inrichting en activiteiten op de locatie de Vledder. En derhalve zal het uitgangspunt voor het gecombineerde plan MER/besluit-MER de locatie de Vledder zijn, omdat de activiteiten op de locatie aan het Weerdingerkanaal MER-plichtig, noch MER-beoordelingsplichtig zijn.

Afhankelijk van de keuze wat onder de MER-plichtige inrichting valt (beide locaties of alleen de locatie de Vledder) dienen in het MER de milieueffecten van één inrichting met twee locaties dan wel van alleen de locatie de Vledder beschreven te worden.

3. WETTELIJK KADER EN BELEIDSKADER

3.1 Aanbevelingen

De startnotitie geeft al enige informatie over het wettelijk kader en het beleidskader. In de beschrijving van beleid en regelgeving ontbreken de volgende zaken. De Commissie adviseert die expliciet in het MER te behandelen, naast het wettelijk kader en beleidskader die al in de startnotitie zijn benoemd:

- IPPC -richtlijn
- Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000 en passende beoordeling)
- IPPC-beleidslijn (omgevingstoets Ammoniak)
- Handreiking industrielawaai en vergunningverlening
- Vleeskuikenbesluit

In het MER moeten de consequenties en randvoorwaarden die voortkomen uit dit wettelijk kader en het beleidskader voor het voornemen worden uitgewerkt.

Hierbij dient in het bijzonder - ook gelet op het feit dat wet- en regelgeving sterk in beweging zijn - uitdrukkelijk rekening te worden gehouden met:

- de Wet ammoniak en veehouderij (Wav), recente wijzigingen hierin, de Algemene maatregel van bestuur met betrekking tot ammoniakemissie huisvesting veehouderij² ('Besluit huisvesting') en de voorziene verande-

¹ De afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft over de vraag of er sprake is van één inrichting in het kader van de Wet milieubeheer verschillende uitspraken gedaan waarbij het afstandscriterium een rol speelde (ABRvSnr. 200708535/1, 13 augustus 2008, ABRvSnr. 200703747/1, 23 januari 2008, ABRvSnr. 200607498/1, 20 juni 2007, ABRvSnr. 200408656/1, 1 juni 2005).

² Het besluit is op 28 december 2005 gepubliceerd in het Staatsblad 2005, nr. 675. Op 1 april 2008 is het Besluit huisvesting inclusief wijziging in werking getreden.

ringen in de bij de Wav behorende regeling. Indien gebruik gemaakt wordt van interne saldering dient ook ingegaan te worden op het wettelijk kader hiervoor (Besluit huisvesting);

- de actuele ontwikkelingen rond de beoordeling van ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden.³ De Commissie adviseert de ontwikkelingen op de voet te volgen en te zorgen dat het MER op dit punt een uitwerking kent die op het tijdstip van daadwerkelijke vergunningverlening passend is binnen beleid en regelgeving;
- de IPPC-omgevingstoets⁴. Ga ook in op de BREF⁵ voor intensieve veehouderijen en de overige documenten uit de Regeling aanwijzing BBT-documenten;
- de te verwachte ontwikkelingen rond fijn stof. Toets aan de luchtkwaliteitseisen zoals opgenomen in de Wet milieubeheer op de wijze zoals beschreven in de Regeling beoordeling Luchtkwaliteit 2008.

3.2 Te nemen besluiten

Het MER wordt opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de aangevraagde Wm-vergunning en de besluitvorming in het kader van de Wro procedure tot vaststelling van een bestemmingsplan. De Commissie adviseert in het MER op te nemen welke besluiten nog meer nodig zijn voor de realisatie van het voornemen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 of een bouwvergunning.

3.3 Plan-m.e.r. en besluit-m.e.r.

Zoals in de Startnotitie is aangegeven staat het huidige bestemmingsplan de uitbreiding/realisatie van het bedrijf niet toe (aangezien er geen bouwbestemming is gegeven). De Startnotitie dient tevens als Notitie Reikwijdte en Detailniveau. De initiatiefnemer heeft aangegeven dat er een gecombineerd besluit MER/plan MER opgesteld zal worden en over de uitvoering hiervan in overleg te zullen treden met het bevoegd gezag. De Commissie adviseert hieraan gevolg te geven.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Inleiding

In de startnotitie wordt in hoofdstuk 1.1 een beschrijving gegeven van het voornemen. Het voorkeursalternatief en de andere alternatieven moeten in het MER worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu.

³ De Commissie wijst op de handreiking van het Ministerie van LNV "beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden", waarin handvatten worden geboden voor de beoordeling of bestaand gebruik, nieuwvestiging of uitbreiding in of in de omgeving van Natura 2000-gebieden kan worden toegestaan of niet.

⁴ Dit volgt uit de van toepassing zijnde IPPC-richtlijn. IPPC is de afkorting van Integrated Prevention Pollution and Control. Het van toepassing zijn van deze richtlijn betekent dat emissies naar bodem, water en lucht moeten worden voorkomen en, wanneer dit niet mogelijk is, zoveel mogelijk worden beperkt.

⁵ Deze BREF (Best available technology reference document) is een hulpmiddel om de best beschikbare techniek te bepalen.

Geef een situatieschets van het plangebied en een breder studiegebied, waarin bebouwing en ecologisch gevoelige gebieden opgenomen zijn.

4.2 Voornemen

Ga bij de beschrijving van het voornemen systematisch in op:

- het aantal te realiseren dierplaatsen in relatie tot het aantal te houden dieren;
- de plaatsing en hoogte van de emissiepunten en, ingeval van de toepassing van luchtwassers, ook de dimensionering van het luchtwassysteem, in relatie tot de voorgenomen omvang van het bedrijf. Geef de milieuvoren- en -nadelen van het toe te passen systeem;
- de stallen, inrichting en installaties door middel van een duidelijke tekening, voorzien van relevante maatvoeringen, details en legenda. In de plattegronden van de stallen moeten de geïmplementeerde codes uit de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) aangegeven worden, alsmede het BWL-⁶ of Groen Label-nummer. Geef daarbij aan uit welke regeling het RAV-nummer komt;
- de uittreedsnelheden van de ventilatielucht waarmee gerekend wordt voor de emissiepunten van de stallen. Geef aan hoe deze snelheden worden gerealiseerd. Bepaal bovendien bij hoge luchtsnelheden van de uittreedende ventilatielucht het daarmee samenhangende energieverbruik;
- hoe de dieren worden gevoerd en of er naast mengvoer ook andere voedercomponenten worden aangevoerd;
- verdere onderdelen van het voornemen, zoals een eventuele voerfabriek etc.
- indien een mestvergistingsinstallatie wordt overwogen moet beschreven worden:
 - wat de technische uitvoering, de locatie en omvang van die installatie is;
 - de wijze van opslag en de opslagcapaciteit van de grondstoffen voor de mestvergisting;
 - de hoeveelheden te verwerken mest en hun herkomst;
 - de hoeveelheden toe te voegen stoffen (mest en co-producten), hun herkomst en de eventueel noodzakelijke voorbewerking;
 - de hoeveelheden restproducten van het verwerkte digestaat en hun bestemming.

Geef een overzicht van de beoogde fasering en planning.

4.3 Referentiesituatie

Geef een beschrijving van de referentiesituatie. Neem daarbij de autonome ontwikkelingen mee tot 2015⁷.

De milieueffecten van het voornemen moeten vergeleken worden met de huidige milieubelasting op de projectlocatie. Afhankelijk van de in paragraaf 2.1 te maken keuze over de status van de beide locaties als één of twee inrichtingen is de referentiesituatie het huidige gebruik op de locatie Vledder zonder,

⁶ Meer informatie over de BWL-nummers staat in de toelichting van RAV van 25 september 2006, nr. BWL/2006310778 (stcrt. 24 oktober 2006).

⁷ Zo moet het bedrijf na 1 januari 2010 voldoen aan de ammoniakeisen uit het Besluit Huisvesting.

respectievelijk met de huidige pluimveehouderij annex akkerbouwbedrijf op de locatie aan het Weerdingerkanaal.

Doordat de pluimveehouderij op de locatie Vledder wordt uitgebreid en daarnaast groeit als gevolg van de verplaatsing van de pluimveehouderijactiviteiten van de locatie aan het Weerdingerkanaal, zal er op de locatie Vledder een verslechtering van de plaatselijke milieusituatie ontstaan. Geef daarom aan welke maatregelen de initiatiefnemer treft om de milieueffecten te minimaliseren.

Aangezien het voornemen tevens verplaatsing betreft, kunnen, ter toelichting, ook de milieueffecten van de huidige (te verplaatsen) activiteit(en) betrokken worden in de alternatievenvergelijking.

Indien de akkerbouwactiviteiten onderdeel uitmaken van de inrichting waarvoor de Wm- vergunning wordt aangevraagd en waarvoor het MER opgesteld wordt, kunnen de effecten van deze akkerbouwactiviteiten, als daarin geen essentiële wijzigingen plaatsvinden ten opzichte van de bestaande situatie, beschouwd worden als onderdeel van de huidige autonome situatie.

4.4 Alternatieven

Per alternatief dient aangegeven te worden welke overwegingen aan de keuzen ten grondslag liggen, zoals milieuoverwegingen, overwegingen omtrent bedrijfsvoering en technische realiseerbaarheid.

De initiatiefnemer geeft aan op termijn het bedrijf uit te willen breiden met een derde stal en een biogasinstallatie. Deze laat hij nu nog geen onderdelen zijn van het voorkeursalternatief, maar wil hij wel beschouwen in het MER. De Commissie adviseert in de alternatievenbeschrijving zowel de situatie met twee stallen als de situatie met drie stallen en een beschrijving van de biogasinstallatie uit te werken. Let er daarbij op dat alle beschreven alternatieven realistisch moeten zijn.

Geef aan of de alternatieven kunnen voldoen aan de eisen van vigerende wet- en regelgeving, zoals de IPPC-richtlijn. De belangrijkste eis uit de IPPC-richtlijn en de Wet milieubeheer is dat de best beschikbare technieken (BBT)⁸ worden toegepast. Houd bij het bepalen van de BBT rekening met de informatiedocumenten over BBT, zoals opgenomen in de bijlage van de Regeling aanwijzing BBT-documenten (BREF). Houdt, indien relevant, eveneens rekening met de IPPC beleidslijn (omgevingstoets Ammoniak).

Hoewel geen verplicht onderdeel voor het MER, adviseert de Commissie inzicht te geven in de investerings- en exploitatiekosten van de verschillende alternatieven. Dit geeft meer inzicht in de haalbaarheid van de alternatieven.

Vorm

Geadviseerd wordt om in één visueel toegankelijk overzicht de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken. Dit betekent dat het MER helder en gestructureerd moet zijn zodat de milieu-informatie goed is terug te vinden. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking vergemakkelijkt.

⁸ Op basis van de Engelse term wordt ook wel gesproken van het BAT-vereiste ('best available techniques'). Dit begrip is opgenomen in Wm artikel 8.11 lid 3. Bij de bepaling van BBT voor inrichtingen, bij het verlenen van vergunningen, dient het bevoegd gezag gebruik te maken van het afwegingskader uit het Inrichtingen en vergunningenbesluit (Ivb), artikel 5a.1 (Stb. 2005, 527).

4.5 Meest milieuvriendelijk alternatief (mma)

Werk in het MER het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) uit. Het mma moet:

- uitgaan van de technisch gezien maximaal haalbare mogelijkheden en technieken ter bescherming en/of verbetering van het milieu;
- realistisch zijn en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

Bij de ontwikkeling van het mma adviseert de Commissie om primair aandacht te besteden aan maximale reductie van de uitstoot van ammoniak, geur en fijn stof, door de volgende maatregelen af te wegen:

- toepassing van een luchtwasser waarin een combinatie van ammoniak, geur en fijn stof met een hoog rendement kan worden verwijderd;
- een emissiearm huisvestingssysteem, in combinatie met een luchtwasser;
- directe afvoer van de mest;
- mestvergisting.

Betrek in de uitwerking van het mma ook het aspect dierenwelzijn.

Omschrijf en onderbouw duidelijk zowel het mma, als de afwegingen die hebben geleid tot het mma. De keuze van het mma dient plaats te vinden aan de hand van de meest maatgevende milieuaspecten.

5. MILIEUASPECTEN

5.1 Algemene opmerkingen

Doel van de vergelijking van alternatieven op milieuaspecten is inzicht te geven in de essentiële punten waarop, dan wel de mate waarin, de positieve en negatieve effecten van de diverse alternatieven verschillen. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Uit deze vergelijking kunnen eventueel nog extra te nemen maatregelen worden afgeleid.

Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bepaal de ernst van de gevolgen voor het milieu in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigerende en compenserende maatregelen⁹;
- per milieugevolg moet worden beschreven of deze onomkeerbaar is;
- expliciet moet aandacht worden besteed aan cumulatie van effecten op met name kwetsbare natuur¹⁰;
- gevolgen kunnen zowel negatief als positief van aard zijn.

Geef van de verschillende alternatieven kwantitatief het effect aan op ammoniak, geur, fijn stof, externe veiligheid (bij de biogasinstallatie) en de mestopslag en -afzet.

⁹ Bij mitigeren kan gedacht worden aan het verminderen van landschappelijke effecten door het landschappelijk inpassen van een bedrijf, of het verminderen van geluidsemisatie door inpandig laden en lossen. Een voorbeeld van compensatie is het aanvullen van verloren natuur met nieuw aan te leggen natuur.

¹⁰ Het gaat hierbij met name om de achtergrondpositie van verzurende en vermestende stoffen.

5.2 Natuur, vermesting en verzuring

Algemeen

Geef aan welke natuurwaarden aanwezig zijn in het studiegebied die mogelijk beïnvloed kunnen worden door de voorgenomen activiteit. Beschrijf daarna de autonome ontwikkeling van deze natuurwaarden en de gevolgen van de voorgenomen activiteit. Beschrijf mitigerende maatregelen die de gevolgen kunnen beperken of voorkomen.

Gebiedsbescherming

Mogelijk belangrijke nadelige effecten op natuur worden in het geval van de intensieve veehouderij vooral veroorzaakt door de verzurende en vermestende depositie. Met name de Natuurbeschermingswet 1998, die de bescherming van Natura 2000-gebieden regelt, vormt een hard kader op dit gebied.

Verzuring en vermesting

In het MER moet duidelijk aangegeven worden waar voor verzuring gevoelige gebieden liggen en wat de afstand tot het bedrijf/de activiteit is. Geef aan of sprake kan zijn van nadelige gevolgen van het voornemen op voor verzuring gevoelige gebieden. Geef aan of er sprake kan zijn van significante gevolgen voor Natura 2000-gebied “het Amsterdamse veld”. Beschrijf daartoe in het MER:

- De instandhoudingdoelstellingen, de staat van instandhouding en de kritische depositiewaarden voor de habitats in het Natura 2000-gebieden. Ga ook in op de beoogde natuurdoelen en kritische depositiewaarden van de voor vermesting- en verzuring gevoelige natuurgebieden in de Ecologische Hoofdstructuur.¹¹
- De achtergrondconcentraties van de belangrijkste verzurende en vermestende stoffen (NH₃, NO_x, SO₂) in de natuurgebieden. Gebruik voor de bepaling van de achtergronddepositie de meest recente gegevens. Deze gegevens zijn op te vragen bij het RIVM en – indien beschikbaar – bij de provincie Drenthe.
- De huidige emissies en/of toekomstige emissies van bovengenoemde stoffen door het bedrijf/de activiteit bij de verschillende alternatieven. Beschrijf dit ook voor de biogasinstallatie.
- De door het bedrijf/activiteit veroorzaakte (toename van de) depositie op de natuurgebieden bij uitvoering van de alternatieven. Geef daarbij aan welk rekenmodel is gebruikt en wat de (on)nauwkeurigheid is van de berekeningen.
- Ga na wat de invloed is van de uitbreiding/hervestiging op locatie de Vledder en de beëindiging van de stallen op locatie aan het Weerdingerkanaal op de emissies en op de depositie op de individuele habitats in de natuurgebieden.
- Beschrijf de gevolgen van de vermestende en verzurende deposities op de natuur. Geef daarbij aan of er een (verdere) overschrijding is van de kritische depositiewaarden. Indien dat het geval is, dient een passende beoordeling opgesteld te worden en opgenomen te worden in het MER. Ga na of

¹¹ De kritische depositiewaarden voor de EHS zijn opgenomen in D. Bal, H.M. Beije, H.F. van Dobben en A. van Hinsberg (2007): Overzicht van kritische stikstofdeposities voor natuurdoeltypen. Directie Kennis, Ministerie van LNV. De kritische depositiewaarden voor Natura 2000 habitattypen zijn opgenomen in H.F. van Dobben en A. van Hinsberg, (2008). Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654.

in cumulatie met andere activiteiten, aantasting van natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied kan optreden.

- Ga – indien aan de orde- bij de passende beoordeling uit van of er sprake is van significante effecten als gevolg van de autonome invloed van de uitbreiding en de op de nieuwe locatie te herplaatsen stallen.

Beschrijf naast de deposities van verzurende en vermistende stoffen andere mogelijke invloeden van het voornemen op beschermde natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden¹² en de ecologische hoofdstructuur (EHS).¹³ Maak onderscheid tussen de verschillende gebieden en geef hiervan de status aan. Uit de wetgeving volgt dat een project alleen doorgang kan vinden als zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets¹⁴ met succes wordt doorlopen.¹⁵

5.3 Geurhinder

Beschrijf in het MER:

- de geurbelasting van de gevoelige objecten in odour units. Doe dit volgens de in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) aangegeven rekenmethode. De gemeente Emmen heeft geen andere waarden vastgesteld bij gemeentelijk verordening volgens artikel 6 Wgv. Getoetst dient te worden op basis van artikel 3 Wgv.
- de momenten van maximale geurhinder die per etmaal kunnen optreden. Maak een inschatting van de maximale geurniveaus die zich kunnen voordoen;

Gezien de omvang van het initiatief, de omliggende woningen en de binnengekomen zienswijzen is het wenselijk om cumulatieve geurberekeningen uit te voeren. Dit past binnen de omgevingstoets op grond van de IPPC-richtlijn.

Betrek bij de vaststelling van de achtergrondbelasting van geurhinder¹⁶ de reeds aanwezige, andere veehouderijbedrijven in de omgeving van het initiatief en nieuwe veehouderij-initiatieven waarvan de omvang en de locatie (bij benadering) bekend is. De Commissie adviseert om bij de uitwerking van de cumulatieve geurhinder gebruik te maken van bijlagen 6 en 7 van de “Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij”.¹⁷

¹² Op 24 november 2008 heeft het ministerie van LNV de Handreiking ‘beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden’ gepubliceerd. Hierin staan handvatten voor de beoordeling van vergunningaanvragen en de beoordeling van bestaand gebruik en voorgenomen activiteiten in het kader van het opstellen van Beheerplannen. Geef in het MER aan of en zo ja, hoe deze handreiking gebruikt is voor de beoordeling van de gevolgen.

¹³ Let op: naast Natura 2000 en de EHS gebieden zijn er andere beschermde gebieden, zoals beschermde natuurmonumenten (art. 10 Natuurbeschermingswet 1998), beschermde leefomgevingen (art. 19 Flora- en faunawet) en gebieden die vanwege internationale verdragen daartoe zijn aangewezen (art. 27 Natuurbeschermingswet 1998). Elk gebied kent zijn eigen beschermingsregime.

¹⁴ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁵ Art. 6, lid 3 en 4 Habitatrichtlijn, geïmplementeerd in art. 19g en 19h Natuurbeschermingswet 1998.

¹⁶ De rekenmethodiek, V-stacks gebied, werkt met een bereik van 2 km. rondom het initiatief. Houdt deze afstand aan voor het in kaart brengen van de achtergrondbelasting van geur (cumulatieve geurhinder).

¹⁷ InfoMil, aanvulling van 1 mei 2007, op de Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij van de versie 1.0, 6 maart 2007.

5.4 Luchtkwaliteit

5.4.1 Fijn stof¹⁸

Beschrijf in het MER op kwantitatieve wijze:

- de achtergrondconcentratie in de directe omgeving van het bedrijf¹⁹;
- de bijdrage van de stofemissies door het initiatief inclusief verkeersbewegingen aan de fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}) concentraties in de lucht in de omgeving van het bedrijf²⁰, inclusief benodigde mitigerende maatregelen. Beoordeel dit op een punt representatief voor een gebied van minimaal 250x250 meter gelegen vanaf de erfrens.²¹ Op welke afstand van de erfrens dit punt gelegen is, dient afhankelijk van de concrete omstandigheden bepaald te worden²²;
- de toetsing van de fijn stofconcentraties aan de Wet milieubeheer (PM₁₀) (luchtkwaliteitseisen)²³ en aan de luchtkwaliteitseisen zoals opgenomen in de EU-richtlijn voor PM_{2,5}.

Aannemelijk moet worden gemaakt dat het project realiseerbaar is binnen de luchtkwaliteitseisen van de Wet milieubeheer. Indien er twijfel mogelijk is over de vraag of de grenswaarden worden overschreden, is een modelberekening nodig voor deze toetsing. Beschrijf voor de modellering voor zowel het voorplan als de alternatieven:

- de ligging en grootte (in ha) van eventuele overschrijdingsgebieden. Het studiegebied voor het luchtkwaliteitsonderzoek moet zodanig groot zijn, dat alle significante effecten²⁴ van het voornemen (en de relevante maatregelen) worden weergegeven;
- de hoogste concentraties binnen de overschrijdingsgebieden;
- de mate waarin het initiatief bijdraagt aan de verbetering c.q. verslechtering van de concentraties fijn stof²⁵;
- de hoeveelheid woningen en andere gevoelige bestemmingen gelegen binnen de overschrijdingsgebieden²⁶;

¹⁸ Vanwege de heersende problematiek t.a.v. fijn stof en het feit dat intensieve veehouderijen een belangrijke bron van fijn stof zijn, wordt fijn stof (PM₁₀) met name genoemd. Dat laat onverlet dat ook voor de andere stoffen uit de Wet milieubeheer moet worden aangetoond dat voldaan wordt aan de geldende normen.

¹⁹ De Commissie adviseert om hierbij gebruik te maken van de berekende achtergrond concentratiekaarten van het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP).

²⁰ De gevolgen voor de PM_{2,5}-concentraties zijn momenteel het beste te bepalen op basis van de beschikbare PM₁₀- en NH₃-emissiegegevens. PM₁₀ en NH₃ emissies zijn daarbij af te leiden uit het aantal dieren en emissiefactoren, welke laatste afhankelijk zijn van o.a. het stalsysteem:

- Bij intensieve veehouderij kan de emissie van primair PM_{2,5} grofweg gelijk gesteld worden aan 20% van de PM₁₀ emissies. Daarvan kan vervolgens via een verspreidingsmodel de depositie berekend worden;
- Daarnaast moet de secundaire PM_{2,5} bepaald worden. Deze ontstaat doordat geëmitteerd NH₃ in de atmosfeer wordt omgezet in NH₄-deeltjes (NH₄NO₃ en (NH₄)₂SO₄). De omzetting van NH₃ naar NH₄-deeltjes bedraagt circa 5% per uur. De binnen een bepaald tijdsbestek omgevormde NH₄ op een bepaalde locatie is daarbij afhankelijk van de windsnelheid. De gemiddelde windsnelheid in Nederland bedraagt 3,6 m/s. De fractie van de NH₃-emissie die op verschillende afstanden van de bron droog of nat deponiert als NH₃ dan wel NH₄ is weergegeven in Van Jaarsveld, J.A. (1995), Modelling the atmospheric behaviour of pollutants. UvU Proefschrift; RIVM rapport nr. 722501005, 1995.

²¹ Er moet alleen in het aanliggende vak van 250x250 meter getoetst worden zover binnen dat vak sprake is van 'blootstelling' door de aanwezigheid van woonbebouwing, een bedrijfswoning van derden of bijv. een school.

²² In de toelichting op de wijziging van de Ministeriële Regeling is aangegeven dat nog nagegaan wordt of voor veehouderijen specifieke criteria voor het bepalen van het representatieve punt kunnen worden gegeven, in de vorm van vuistregels. Aangegeven wordt dat dergelijke vuistregels begin 2009 verwacht kunnen worden. Indien deze tijdens het schrijven van het MER beschikbaar zijn, kan hiervan gebruik gemaakt worden.

²³ Sinds 15 november 2007 vervangt de gewijzigde Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen) het Besluit luchtkwaliteit 2005. De luchtkwaliteitseisen zijn opgenomen in de Wet milieubeheer.

²⁴ Uit jurisprudentie blijkt dat een toename van meer dan 0,1 microgram/m³ kan worden aangemerkt als significant.

²⁵ Daarbij gebruikmakend van de vereisten uit de Regeling projectsaldering luchtkwaliteit 2007.

- de mate van overschrijding van grenswaarden ter hoogte van woningen en andere gevoelige bestemmingen.

Alle berekeningen moeten worden uitgevoerd conform de Ministeriële regeling Beoordeling luchtkwaliteit 2008 van het Ministerie voor Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

5.5 Overige aspecten

5.5.1 Geluid

Breng in het MER de geluidsbelasting door het voornemen in beeld, toets aan geldende wet- en regelgeving en geef aan in welke mate dit gevolgen voor de omgeving heeft. Ga daarbij minimaal in op:

- de geluidsemissies en -immissies voor de dag-, avond-, en nachtperiode, voor de representatieve bedrijfssituatie, inclusief regelmatig terugkerende geluidspieken, zoals het laden of lossen van pluimvee;
- de incidentele bedrijfssituaties. Geef aan hoe vaak deze zich voor kunnen doen;
- de geluidsbelasting vanwege het (extra) vrachtverkeer dat gerelateerd is aan de inrichting. Geef daartoe een kwalitatieve beschrijving van de geluidsbelasting in de dag-, avond-, en nachtperiode, op het wegennet in de directe omgeving van de inrichting en de bijdrage van de inrichting hieraan. Ga ook in op afwijkende situaties, door bijvoorbeeld seizoensdrukte en piekmomenten. Voer deze beschrijving kwantitatief uit, wanneer een knelpunt kan ontstaan voor omliggende woningen.²⁷

5.5.2 Klimaat en Energie

Geef aan in hoeverre de uitstoot van broeikasgassen kan worden geminimaliseerd. Betrek hierbij naast onderstaande aspecten rond energieverbruik in ieder geval CO₂-zuinig bouwen, aanpassingen in voer ten behoeve van een reductie in methaanemissie en de wijze en duur van de mestopslag²⁸.

Geef in het MER de energiehuishouding voor het voorkeursalternatief en het mma in hoofdlijnen weer, bijvoorbeeld in de vorm van stroom- en gasverbruik per dier. Beschrijf de ambitie op het gebied van energiebesparing en beschrijf indien aan de orde de te nemen energiebesparende maatregelen. Geef daarbij aan welke energiebesparing wordt verwacht.

Geef aan welke energiebesparing wordt verwacht door de biogasinstallatie en waarvoor deze vrijkomende energie benut wordt (energiebalans).

²⁶ Deze informatie is niet relevant voor de toetsing aan de grenswaarden en plandrempels uit de Wm. Deze gelden immers voor de buitenlucht in zijn algemeenheid (m.u.v. arbeidsplaatsen, waarop de Arbeidsomstandighedenwet van toepassing is). Voor het verkrijgen van inzicht in de mogelijke gezondheidseffecten acht de Commissie het echter van belang ook inzicht te geven in de mate van blootstelling van de bevolking. Gevoelige bestemmingen zijn woningen, scholen, ziekenhuizen, scholen, speeltuinen en sportvelden.

²⁷ Dit is aan de orde wanneer woningen zich vlakbij de in- of uitrit van het bedrijf bevinden. Hier zal de geluidsbelasting zwaarder zijn door optrekkend of afremmend verkeer. Gebruik bij de beoordeling of een knelpunt aan de orde is de circulaire van 29 februari 1995 "Geluidhinder veroorzaakt door het wegverkeer van en naar de inrichting".

²⁸ mestopslag kan veel uitstoot van CO₂ en CH₄ veroorzaken.

5.5.3 Veiligheid

Geef zo goed mogelijk de kans weer op, en de aard van, calamiteiten en storingen die tot milieu- of dierenwelzijnsproblemen kunnen leiden. Beschrijf ook de te nemen maatregelen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken.

Beschrijf de veiligheidsrisico's van de biogasininstallatie.

Om inzicht te krijgen in de mogelijke (externe) veiligheidsrisico's van de biogasininstallatie, adviseert de Commissie om in het MER te beschrijven:

- de samenstelling van het biogas; indien (nog) geen duidelijkheid bestaat over de samenstelling geef dan inzicht in de mogelijke verschillende samenstellingen;
- de wijze van opslag;
- de maximale capaciteit van deze opslag;
- op kaart de ligging van kwetsbare en/of beperkt kwetsbare objecten ten opzichte van de biogasininstallatie.

Bespreek aan de hand van deze gegevens of er mogelijke veiligheidsrisico's ontstaan. Wanneer niet uit te sluiten is dat een veiligheidsrisico optreedt adviseert de Commissie de voor deze installatie specifieke plaatsgebonden risicocontour op kaart weer te geven.²⁹

5.5.4 Veewetziekten

Geef aan welke situatie er ontstaat wanneer, bijvoorbeeld ten gevolge van veewetziekten, een vervoers- of exportverbod wordt ingesteld en welke maatregelen worden genomen om binnen het bedrijf dieropvang te realiseren. Geef hierbij aan welke milieueffecten dergelijke maatregelen met zich meebrengen, ook in relatie tot de eventuele noodzaak om mest langer op te slaan.

5.5.5 Water

Breng de effecten van het voornemen op het watersysteem in beeld. Besteed daarbij aandacht aan:

- de waterbalans van de bedrijfsmatige processen (bedrijfswatersysteem);
- de maatregelen om te waarborgen dat de waterstromen die in het milieu/water terecht komen schoon blijven;
- de onttrekking van grondwater tijdens de bouw van de stallen. Breng de mogelijke consequenties met betrekking tot de waterhuishouding in beeld.

Geef in dit verband ook aan hoe en hoeveel water via een eigen bron wordt gewonnen en wat dit betekent voor de grondwaterstand. Geef aan hoe reinigings-, spoel- en regenwater worden opgeslagen en afgevoerd.

²⁹ Benut hierbij de RIVM notitie "Effect- en risicoafstanden bij de opslag van biogas" (3 maart 2008), waarin de risicocontouren van biogas bij verschillende samenstelling en opslagcapaciteit zijn berekend en weergegeven. De risicoanalyse is uitgevoerd met het rekenkundig model "QRA rekenpakket SAFETI-NL". Deze afstanden zijn niet wettelijk vastgelegd en kunnen dus gebruikt worden om een idee te krijgen van de orde van grootte van effect- en risicoafstanden

6. VORM EN PRESENTATIE

Geadviseerd wordt om in één visueel toegankelijk overzicht de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken. Dit betekent dat het MER helder en gestructureerd moet zijn zodat de milieu-informatie goed is terug te vinden. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking vergemakkelijkt. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet op dezelfde wijze en met het zelfde detailniveau plaatsvinden. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Verder wordt aanbevolen om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda toe te voegen. Op de kaarten moet de ligging en afstand tot kwetsbare natuurgebieden en objecten voor het verblijf van mensen (gevoelig voor geur, geluid etc.) goed worden aangegeven.

7. OVERIGE PUNTEN

Evaluatieprogramma

Het bevoegd gezag moet bij het besluit over de milieuvergunning aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden. Dit dient om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek gegeven wordt. Er bestaat een sterke koppeling tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Voor de onderdelen 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: de heer K. Th. de Haan

Bevoegd gezag: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Emmen

Besluit: vergunning op grond van de Wet milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0

Activiteit: uitbreiden van een pluimveehouderij

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in De Zuidenvelder van 20 januari 2009

advies aanvraag: 28 januari 2009

ter inzage legging: 21 januari tot en met 4 maart 2009

advies reikwijdte en detailniveau: 20 maart 2009

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. H.H. Ellen

mr. H.J.J. Hoogenboom (secretaris)

ing. M.J.P. van Lieshout

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten, Amersfoort
2. L. Wijnolds en H.A.J. Wijnholds-Weggemans, Nieuw-Weerdinge
3. Burgemeester en wethouders van Borger-Odoorn, Borger-Odoorn
4. Handtekeningenlijst van de Bewoners van de Vledders, Drenste Mondenweg, Weerdingerkanaal n.z. en z.z uit Nieuw-Weerdinge
5. H. Scholte, Nieuw Weerdinge

Verlag informatiebijeenkomst

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport uitbreiding pluimveehouderij Nieuw Weerdinge

De heer K. Th Haan is voornemens zijn pluimveehouderij uit te breiden en te concentreren op één locatie. Hiervoor wordt bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Emmen een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer aangevraagd. Voor de nieuw te realiseren stallen is een herziening van het bestemmingsplan dan wel een nieuw bestemmingsplan nodig, omdat op het beoogde perceel geen bouwbestemming rust. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage doorlopen. Het betreft een gecombineerde plan-MER en besluit-MER.

ISBN: 978-90-421-2670-1



Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

